

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА
ТИЧІНИ
НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ «КОНСОНАНС РУХУ ТА ДУШІ»
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «УКРАЇНСЬКА СПІЛКА» (ТУРЕЧЧИНА)
ГРУЗИНСЬКИЙ ХОРЕОГРАФІЧНИЙ ЦЕНТР,
ТОВАРИСТВО З РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ (ГРУЗІЯ),
JUGENDZENTRUM SCHWELM (МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР У ШВЕЛЬМІ),
ТЕАТР ПЕДРА II (БРАЗИЛІЯ)

МАТЕРІАЛИ

X Міжнародної науково-практичної конференції СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

30 березня 2023 р.

м. Умань
ВПЦ «Візаві»
2023

Редакційна колегія

ТЕРЕШКО Інна Григорівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри хореографії та художньої культури, в.о. декана факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *гол. ред.*;

БИКОВА Ольга Вікторівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *заст. гол. ред.*;

СИЗОНЕНКО Вікторія Анатоліївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *відпов. ред.*

Рецензенти:

АНДРОЩУК Людмила Михайлівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка

МАРТИНЕНКО Олена Володимирівна – заслужений працівник культури України, кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 12 від 28 квітня 2023 року)*

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Умань, 30 березня 2023 р.) / ред. кол. : І. Г. Терешко (гол. ред.), О. В. Бикова, В. А. Сизоненко (відповід. ред). Умань, ВПЦ «Візаві», 2023. 140 с.

До збірника увійшли матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти».

У матеріалах конференції розглядаються такі проблеми: «Актуальні проблеми навчання та виховання засобами мистецтва», «Теоретичні та методологічні аспекти формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії», «Сучасні стратегії підготовки майбутнього вчителя хореографії», «Інтеграція мистецтв в системі хореографічної освіти», «Мистецтво як засіб підтримки під час війни».

Науковий збірник призначений для усіх, хто цікавиться проблемами розвитку та вдосконалення хореографічної освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат власних імен та інших відомостей.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст публікацій та може не поділяти думку автора.

Зміст

Алаєв М. М. <i>Хореографічна культура народного танцю в Україні XXI ст.....</i>	6
Бажаров О. В. <i>Історія виникнення та розвитку грецького танцю.....</i>	10
Бикова О. В. <i>Збереження і оновлення традицій української народної культури за часи занепаду.....</i>	16
Бортник К. В. <i>Популяризація українського танцювального мистецтва в умовах воєнного часу (на прикладі гастрольної діяльності театру танцю «Заповіт»).....</i>	21
Діброва В. М. <i>Вплив української народної хореографії на естетичний розвиток підростаючого покоління.....</i>	25
Долинна М. О. <i>Застосування техніки імпровізації у роботі з хореографічним колективом.....</i>	29
Заєць С. С. <i>Формування екокультури особистості засобами творчих проєктів у підготовці вчителя хореографії.....</i>	34
Когут Н. С. <i>Проблема постановки хореографічної композиції на екологічну тематику.....</i>	42
Колногузенко Б. М. <i>Методологічні основи навчальної та виховної роботи у дитячому хореографічному колективі.....</i>	45
Лавриненко С. О. <i>Актуальні проблеми підготовки хореографів під час навчання в ЗВО.....</i>	50
Люблінська І. О., Благова Т. О. <i>Використання хореографії, як методу впливу на фізичний стан людей з порушенням руху.....</i>	55
Макарчук Я. В. <i>Висвітлення теми радіаційного забруднення засобами хореографії.....</i>	60
Маркіна В. В. <i>Національне виховання студентської молоді засобами народно-сценічного танцю.....</i>	65
Мартиненко О. В. <i>Проблематика підготовки вчителем хореографії відносно проєкту Стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта.....</i>	70

Подгорінова А. Ю. <i>Формування балетмейстерської складової творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії засобами креативного танцю</i>	76
Поночовна Д. В. <i>Тема збереження екології в сучасних хореографічних постановках</i>	80
Рубан В. В. <i>Сучасний танець та його методологічні можливості у контексті формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії на прикладі кейсу роботи зі студентами департаменту танцю і хореографії Стокгольмського університету мистецтв</i>	86
Сизоненко В. А. <i>Вінок як важлива складова українського народного костюма для хореографічних композицій</i>	92
Сліпченко І., Благова Т. О. <i>Специфіка розвитку координаційних здібностей дітей дошкільного віку</i>	98
Тандитна І. С. <i>Танцювальна школа Марти Грем та її роль в становленні хореографічної освіти</i>	102
Тараненко Ю. П. <i>Підготовка майбутніх фахівців хореографії в умовах зміненої реальності</i>	107
Терешко І. Г. <i>Великодні танки Черкащини у фольклорно-етнографічних дослідженнях вчених XIX-XXI ст</i>	111
Тіщенко О. М., Ковалівська О. І. <i>Танцювальна освіта як складова професійної освіти майбутнього вчителя хореографії</i>	115
Федорова М. І., Харченко І. М. <i>Інтеграція музики і хореографії як засіб формування естетичного розвитку у дітей</i>	120
Чернявська О. В. <i>Мистецтво як соціальний рятівник під час війни</i>	123
Шпак І. О. <i>Український народний танець в системі професійного розвитку студентів-хореографів</i>	129
Юркевич К. Ю. <i>Розвиток танцювального мистецтва від канонічної хореографії до сучасної за особистим відчуттям</i>	134

Для перегляду пленарного засідання конференції перейдіть на посилання за допомогою зчитувача QR-коду на Вашому смартфоні

ТАНЦЮВАЛЬНА ШКОЛА МАРТИ ГРЕМ ТА ЇЇ РОЛЬ В СТАНОВЛЕННІ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

Тандитна І. С., викладач

*кафедра хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

©Тандитна І. С., 2023

У світі багато відомих хореографів-танцівників, але не кожен з них став відомим хореографом-вчителем. Вагоме місце серед таких людей посідає постать Марти Грем, адже вона зуміла створити свою унікальну техніку, побудувати на її основі танцювальну школу та поширити здобуті знання серед широких мас стимулюючи, таким чином, розвиток хореографічної освіти.

На рубежі XIX та XX століть в громадській думці існувало стійке уявлення, що танець – це несерйозне заняття. Він був елементом розважальних шоу: водевілів, кабаре. У США класичний балет в той час не отримав значного поширення, не існувало сформованої національної школи. Також було безліч стереотипних уявлень про танець [6]. Марта Грем створила танцювальну техніку, яка стала проривом в танці модерн, а також першою значною альтернативою ідіомі класичного балету [3]. Як зазначила танцівниця Альма Гільермопріето, Грем була «першим творцем сучасного танцю, який винайшов справді універсальну танцювальну техніку на основі рухів, які вона розробила у своїй хореографії» [4]. В своїй техніці Грем прагнула ліквідувати гендерну нерівноправність в танці, дати жінці право висловлювати сильні почуття за допомогою різких рваних рухів. Вона хотіла створити техніку, яка допоможе танцюристам стати умовно-формальними, втілюючи

емоцію і ідею[6]. Її танцювальна мова мала на меті виразити спільні

людські емоції та переживання, а не просто створити декоративні демонстрації витончених рухів. Танці також мали на меті викликати внутрішню реакцію в аудиторії, а не бути зрозумілою в першу чергу в лінійних чи мальовничих термінах. У багатьох її танцях характерні сильні незграбні рухи, що виникають через спазми м'язового скорочення та розслаблення, зосереджені в тазі танцюриста. Ці виразні скорочення допомагають створити сильну сексуальну напругу, яка є характерною рисою багатьох робіт Грем [4].

Роздуми і творчі пошуки допомогли Грем зрозуміти, що танець базується на трьох підставах: часу, енергії і просторі. Уроки в класі Марти починалися з ланцюжка простих рухів, які спліталися в складні композиції. Техніка побудована на двох принципах: контракшн (стиснення) і реліз (подовження). Вона змушувала танцюриста сконцентруватися на центрі і підкорятися анатомічним

законам пластики. Також від танцівників вимагала дисциплінованості і високої концентрації [6]. Отриманий танцювальний словник напрочуд не схожий на словник класичного балету через його нерівні та кутасті лінії, а також його дислокації та спотворення, які виражають інтенсивні людські емоції. Її техніка є найдосконалішим методом тренування тіла у всій галузі сучасного танцю, що вимагає як невинної дисципліни, так і неймовірної віртуозності [4].

Надзвичайна спадщина Марти Грем увічнена у виконанні Martha Graham Dance Company та Graham 2, а також учнів школи Марти Грем. Цю спадщину часто порівнюють із Художнім театром Станіславського в Москві та Великим театром Кабукі в Японії за її різноманітність і широту [3].

Свою трупу вона зібрала (Martha Graham Dance Company) в 1927-му, яка спочатку була суто жіночою, в неї увійшли найвідданіші учениці. У 1938 році в трупі з'являється перший чоловік – Ерік Хоукінс, який спонукає Марту на модернізацію техніки танцю, вона збагачується класичними елементами. Трохи пізніше в трупу приходить Мерс Каннінгем, який прославився як руйнівник традиційних хореографічних канонів. Згодом хореограф створює ще

школу, яка разом з трупю отримує постійне місце локалізації в Нью-Йорку [6].

Марта Грем та її трупа розширили лексику рухів сучасного танцю та назавжди змінили масштаби цієї форми мистецтва, вкорінивши твори в сучасному соціальному, політичному, психологічному та сексуальному контекстах, поглибивши їхній вплив і резонанс [3]. Цей колектив існує і сьогодні. І не як пам'ятник великій Грем, а як живий, творчий колектив. У репертуарі трупи збереглися багато постановок Марти, всі її спектаклі зафіксовані для нащадків [6].

Martha Graham Dance Company та її школа – це завжди сприятливий ґрунт для експериментів, вони стали безпрецедентним ресурсом для виховання багатьох провідних хореографів і танцюристів ХХ-го та ХХІ-го століть, зокрема Мерса Каннінгема, Анни Соколової, Еріка Хокінса, Перл Ленг, сера Роберта Кохана, Дональда Маккейла, Елізи Монте, Жаклін Буглісі, Пола Тейлора та багато інших [3].

Сьогодні Martha Graham Dance Company продовжує розвивати дух винахідливості Грем. Вона охоплює нове бачення підготовки танцівників, яке демонструє шедеври Грем разом із нещодавно створеними роботами сучасних художників, натхненних спадщиною Грем.

Martha Graham Dance Company активно працює над створенням нових платформ для сучасного танцю та різноманітних точок доступу для глядачів. Школа сучасного танцю Марти Грем є найстарішою безперервно діючою школою танцю в Сполучених Штатах і єдиною, яка в основному зосереджена на техніці та репертуарі Марти Грем. Заняття проводяться викладачами, які є нинішніми, або колишніми членами Martha Graham Dance Company, що навчалися у самої Марти Грем або у її помічників у першому поколінні [3].

Школа сучасного танцю Марти Грем готує велику кількість професійних танцівників за різними навчальними програмами, проводить інтенсиви для підвищення кваліфікації, а також проводить відкриті заняття для всіх бажаючих незалежно від фізичної підготовки та віку.

Програми підготовки що пропонує школа сучасного танцю Марти Грем:

- *дворічна сертифікована програма*, розроблена для студентів, що будують кар'єру в танцювальному світі. Ця дворічна сертифікована програма денної форми навчання пропонує навчання на передпрофесійному рівні, включаючи техніку Грем, балет, сучасний танець, репертуар, композицію танцю,

перехресне навчання, акторську майстерність, анатомію, музику та танці, історію танцю;

- *самостійна програма* призначена для студентів усіх рівнів, які бажають брати участь у ретельному курсі навчання в техніці Марти Грем та суміжних дисциплінах. Навчання за цією не сертифікованою програмою вимагає мінімум одного повного семестру, який можна продовжити до чотирьох семестрів;

- *програма підготовки вчителів*. Ця однорічна денна сертифікована програма готує провідних та професійних танцюристів Грем до кар'єри в галузі танцювальної освіти. Осінній семестр розглядає методологію викладання, тоді як весняний семестр зосереджується на технічній підготовці з техніки Грем та суміжних дисциплін;

- *сертифікат про підвищене навчання*. Ця дворічна сертифікована програма повного робочого дня приймає студентів, зацікавлених у вдосконаленні свого навчання у виконанні чи композиції. Концентрація продуктивності пропонує вибір між двома треками: Graham 2 або Individualized Study. Студенти виконують портфоліо робіт, еквівалентне дипломній роботі [5].

Інтенсиви школи Марти Грем пропонують танцівникам сувору програму з техніки Марти Грем,

репертуар Марти Грем, танцювальної композиції, балету та сучасного мистецтва. Інтенсиви спеціально розроблені для студентів і професіоналів, які не можуть відвідувати школу Марти Грем цілий рік, або бажають швидко прогресувати в техніці Грем [5].

Заняття з техніки Марти Грем є основою для всіх програм у школі Грем і пропонуються на початковому, середньому, просунутому та професійному рівнях [5].

ГРЕМ I – початковий рівень. Цей рівень для студентів, які мають невеликий досвід або зовсім не мають досвіду в техніці Марти Грем, зосереджуючись на базових принципах і основних вправах. Цілі включають рухові навички, концентрацію та самосвідомість [5].

ГРЕМ II – середній рівень. Цей рівень для студентів із глибоким розумінням елементарних принципів і чітким виконанням усіх матеріалів рівня I. Навчання розвиває силу, рівновагу, витривалість, зосередженість, розширює кінетичний словниковий запас і знайомить із основними фразами Грем та репертуаром [5].

ГРЕМ III – провідний рівень. Цей рівень для студентів із значним досвідом у техніці Марти Грем, які демонструють міцне володіння всіма матеріалами рівня II. Навчання

включає довші фрази Грем та вивчення репертуару [5].

ГРЕМ IV – професійний рівень. Цей рівень для студентів із передовим та професійним досвідом у техніці Марти Гредем, студенти вивчають розширені фрази Грем та репертуар, поглиблюють фізичну та художню майстерність, та прагнуть до віртуозності танцювальних професіоналів [5].

Пошуки самовираження в танці дозволили Грем створити унікальну техніку, в якій важливу роль відіграють дихання і концентрація. Вона змогла зрозуміти і використовувати в естетичних цілях можливості людського тіла. А

найважливіше, що вона змогла все створене структурувати і передати своїм учням, створивши таким чином не просту танцювальну техніку, а цілий танцювальний феномен Марти Грем [6].

Martha Graham Dance Company та школа сучасного танцю Марти Грем є важливим епіцентром розвитку сучасного хореографічного мистецтва, сучасної хореографічної освіти, підготовки та підвищення кваліфікації вчителів сучасного хореографічного мистецтва у всьому світі. Тож, творчий спадок Марти Грем є неоціненним. Створене нею раніше продовжує розширюватися і розвиватися по сьогоднішній день.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колногузенко Б.М., Макарова І. І. Сучасний танець та методика його викладання: конспект лекцій для студентів хореогр. від-нь. мистець. та пед.. вищ. навч. закл. II-IV рівня акредитації. Харків: Слово, 2015. 137 с. Колногузенко Б.М. Види мистецтва та хореографії. Х.: ХДАК, 2009. 140 с.
2. Тандитна І. С. Теорія і методика сучасного танцю : навч. посіб. Умань : Візаві, 2020. 121 с
3. Martha Graham. *Martha Graham*. URL: <https://marthagraham.org/history/> (дата звернення: 07.03.2023).
4. Maturity of Martha Graham. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/biography/Martha-Graham/Maturity> (дата звернення: 07.03.2023).
5. Programs. *Martha Graham*. URL: <https://marthagraham.edu/programs/> (дата звернення: 07.03.2023).
6. Танцівниця і хореограф Марта Грем: біографія, кар'єра і цікаві факти. Танцівниця і хореограф Марта Грем: біографія. *5geo - портал про будівництво та ремонт*. URL: <https://5geo.ru/uk/tancovshchica-i-horeograf-marta-grem-biografiya-karera-i-interesnye-fakty/> (дата звернення: 07.03.2023).